

מה יבקו הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יוסף גרינוואלד בעל ה'יוח' יוסף' מפאפא זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש בעל ה'יוג' יעקב' מפאפא זצוק"ל נסתלק י"ג אב (תשד"מ)

זקן אחד ששהה ביחד עם רבינו זצוק"ל בבונקר בשנות המלחמה הנוראה סיפר: פעם באישון לילה ואפילה אחרי יום עמוס התלאות, היינו כולנו כמעט הרוגים מרוב עבודה הקשה. הגרמנים הרשעים החליטו שאין זמן מוכשר יותר מעת ההוא, לחייב את כל האסירים לעשות 'התעמלות', להטות הידים ככה וככה, וכן הרגלים, לשכוב ולעמוד, ככל העולה על רוחם של המלאכי חבלה הללו.

כל האסירים שידעו שכל שינוי כלשהו מפקודתם האכזרית, עלול להביא לעונש מיתה מיידית, קיימו ועשו הכל בליט ברירה, בלי להחסיר תנועה כל שהיא. אמנם פתאום נשמעו צעקות מהרשעים שצעקו על אחד, "כלב אתה", תעשה הכל בדיוק כמו שאנו מצווים אותך, תשכב תיכף ומיד, והיכו אותו מכות נוראות. אך האיש ההוא התעקש בכל עוז, שאינו מוכן לשמוע להם. לא היה לנו אפשרות להסתכל מיהו האיש, אך עבר שמועה בינינו בלחש שזה לא אחר מרבינו הקדוש מפאפא זצ"ל. תמהנו מאד מדוע אינו מצוית להם, על מה ולמה הוא מניח עצמו בתוך שיניהם הארורים.

אחרי כמה זמן של מכות רצח, הולוכי אותו לתוך חדרם הפנימית ושמה נשתהה כמה שעות, חששנו עד מאד מה נעשה עמו שם. לאחר כמה שעות, חזר רבינו לחדר שלנו, כשכל גופו זב דם ומלא מכות ויסורים. כולנו רצנו אל רבינו, התחלנו לעזור לו, לרחוץ אותו ממכותיו. וכאשר ראינו שמתחיל להשיב קצת את נפשו, לא יכולנו להתאפק ושאלנו אותו בדרך ארץ, יסביר לנו רבינו, מדוע התעקש שלא לקיים מה שציוו הרשעים.

רבינו ענה בתקיפות גדולה: אני ירא ופחד מרבי יהושע בן לוי, הרבה יותר ממה שאני ירא מהרשעים הללו. המה ציוו לי לשכוב על הבטן, והלא זה נקרא 'פרקדן', ואיתא בגמרא (ברכות יג:), 'רבי יהושע בן לוי לייט אמאן דגני אפרקד'. מסיפור נורא זה נראה בעליל אפס קצוה של גדולתו וקדושתו של הרבי, עד כמה מסר נפשו בפועל אפילו על דרבנן.

גזירת הגירוש שנתבטלה בזכות הדף היומי שלנו

חיכך בדעתו מה יש בידו לעשות, הרי לא שייך לעיין בזה בדברי הראשונים והאחרונים או בדברי הפוסקים, כי כל הבעיה הוא רק לפי הדת המוסלמים, ומה שייך לעיין בזה ברשב"א או בריטב"א או בשולחן ערוך.

אין לי שום עצה - חשב הרב לעצמו, רק לומר תהלים ולקרוע שערי שמים להצלת יהודי מצרים מגזירת גירוש נוראה. הרב ניגש לארון הספרים להוציא ספר תהלים, אך בטעות שלף בידו מסכת עבודה זרה. הרב הרגיש שהוא סימן מן השמים שיש לו לעיין כעת במסכתא זו. הרב פתח את הגמרא, וזה נפתח לו בדף היומי שלנו (דף מז:), הוא עיין בגמרא וברש"י, ומיד אורו עיניו, הנה נמצא פתרון לבעיה בחסדי שמים. הרב החזיר את הגמרא לארון והוציא ספר תהלים, והתפלל במשך כל שלשת הימים שימצא תשובתו חן בעיני המלך והשרים.

כשרק שקעה החמה של יום השלישי, שוב שלח המלך כרכה מפוארת לביתו של הרב. כשהרב הגיע, שאל אותו המלך, נו, האם מצאת פתרון לבעיה. כן כן - ענה הרב, אבל אני לא רוצה להגיד את זה מיד, רק אני מבקש שהמלך יזמין לכאן את כל השרים וחכמי המדינה, כדי שכולם כאחד ישמעו את פתרון הבעיה המסובכת.

המלך הסכים, ואכן בתוך שעות ספורות נתקבצו כל חכמי המשפט של מצרים לשמוע את עצת הרב של היהודים. המלך עלה על הבימה, והושיב לידו את הרב מסעוד בן שמעון, וכל חכמי מצרים הישמעאלים התיישבו מולם וחיכו מאד לשמוע איך חכם יהודי יפתור בעיה סבוכה בחוק הדת של המוסלמים.

הרב הוציא מחיקו מסכת עבודה זרה והתחיל להרצות בפניהם שיעור בדף היומי שלנו: **לְבַעֲי רַבָּה, הַמִּשְׁתַּחֲוִּה לְמַעַן, מִיָּמִינוּ מִהוּ לְנִסְכֵּים. וְהָכִי קִמְּבָעִיָּא לִיה, לְמִיָּא דְקָמִיָּה קָא סָגִיד, וְקָמִיָּא קָמִיָּא אֲזִידוּ. וְפִרְשִׁי, לְמִיָּא דְקָמִיָּה - לְמִים** שהוא רואה עכשיו לפניו השתחוה, והרי הלכו להם. **וְקָמִיָּא קָמִיָּא** - כלומר, מעיין המקלח, כל זמן שהמים באים ראשון ראשון והולכין להם, והבאים אחריהן מותרים.

לפי זה נמצא - אמר הרב, שאין כאן שום בעיה ושאלה, המלכה אינה מגורשת כלל, כי הרי המלך אמר לה, שאם תשתה 'ממי המעיין הללו', תהיה מגורשת. אך עד שהמלכה קמה ממקומה, והלכה עד המעיין, והתכופפה, כבר מזמן התחלפו המים של המעיין, ונמצא שהיא לא שתתה 'מי המעיין הללו', רק מים אחרים לגמרי, ואם כן היא לא מגורשת כלל, והמלך יכול להמשיך לחיות עמה בשלום ובשלוה לאורך ימים.

המלך קם מכיסאו ונשק את הרב ואמר לו בקול גדול, כל החכמים הללו היושבים כאן ממולך הם טפשים מטופשים, ורק היהודים הם חכמים ונבונים. והיה זה קידוש השם גדול מאד, ונתקיים בשלימות הפסוק (דברים ד, ו) 'שמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה'. ועוד אנו רואים מסיפור זה, שיכולים למצוא בתורה הקדושה עצות ופתרונות לכל סוגי הבעיות שבעולם.

כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים

המלך של מצרים ישב פעם בבוסתן המלכותי, ביחד עם המלכה. שם בבוסתן היו עצים ופרחים נאים ויפים, וגם מעיין מים עבר דרך הבוסתן. פתאום הרגישה המלכה צימאון עז, ורצתה ללכת למעיין, להתכופף ולקחת משם קצת מים. אמנם המלך סבר שזה פגם בכבוד המלכות, שהמלכה בעצמה תטרוח ותתכופף עבור קצת מים שתיה, ואמר לה שתחכה קצת עד שיתן פקודה לאחד מהשרים שיביא מים עבור המלכה.

אמנם המלכה שהרגישה צמאון חזק מאד, לא יכלה להתאפק, וקמה ממקומה כדי ללכת למעיין. ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו, ועמד והזהיר אותה, שאם תשתה ממי המעיין הללו, תהיה מגורשת ממנו. אמנם המלכה שהצימאון התגבר בה מאד, לא עמדה בנסיון, והלכה למעיין, שם התכופפה ושתתה מים מרובים שהרוו את צמאונה.

אחר הדברים האלה כשון חמת המלך, זכר את המלכה ואת אשר עשתה, ואת אשר נגזר עליה להיות מגורשת. המלך התחיל להתחרט עד מאד על דבר הגירושין למלכה האהובה עליו, אך את הנעשה אין להשיב, כי כך הוא החוק לפי דת המוסלמים, שלאחר שהבעל מזהיר את אשתו שתהיה מגורשת אם תעבור על דבריו, אזי בו ברגע שהיא עוברת על דבריו היא נעשית מגורשת מיד, בלי שום גט או שטר וכדומה, ואסור לבעל לחזור ולישא אותה לעולם.

המלך התמלא בעצבות ומרה שחורה נוראה, ופנה ל'קאדי' של מצרים וביקש את עזרתו, אולי יש לו דרך איך לפתור את הבעיה, שאשתו המלכה לא תהיה מגורשת ממנו. אמנם הקאדי אמר לו, שעל פי דתם המלכה מגורשת, ואין שום עצה לדבר. כשהמלך שמע את דבריו התגבר עצבותו ויאושו עשרת מונים.

הקאדי שחשש שהמלך יכנס לדיכאון עמוק ולא יוכל לנהל את המלוכה, הציע למלך שיפנה לחכם היהודים של מצרים, רבי מסעוד בן שמעון, אולי הוא יצליח לפתור את הבעיה. עצה זו מצאה חן בעיני המלך, ושלח במהירות את הכרכה המפוארת שלו, להביא את הרב אליו.

כשהגיע הכרכה לפתח ביתו של הרב, חדר חדרה גדולה, מה קרה שהמלך קורא לי בפתאומיות, אולי הקהילה היהודית עשתה איזה דבר שלא כהוגן נגד המלכות. באימה פחד עלה הרב לכרכה, מי ידע מה צפוי לו בארמונו של המלך. כשהרב הגיע לארמון, קד קידה לכבוד המלך, והמלך קם מלא קומתו לכבודו.

המלך שטח בפניו את כל הבעיה שנוצרה לו עם המלכה, ודרש ממנו שיביא פתרון לבעיה בעוד שלשה ימים, והיה אם לא ימצא פתרון בתוך שלשת ימים הללו, ידע נאמנה שהוא וכל היהודים תושבי מצרים יהיו מגורשים מארצו.

אבל וחפז ראש חזר הרב לביתו, אחריות גדולה מוטלת עליו כעת, הגורל של כל היהודים תושבי מצרים תלויים על כתיפו. הרב

לעיין
כעת
במסכתא

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי שליט"א

לשון המדרש (מכילתא כי תשא, א), השבת מוספת קדושה לישראל. שבת קודש, שבת פרשת קורח תשפ"ה, בצילם של הצדיק, עמוד הענווה בדורינו, הוד כ"ק מרן הרבי מערלוי שליט"א, לא ישכח בס"ד לעולם ועד.

חוט המשולש לא במהרה ינתק, השבת היה אחרי שני ימי ראש חודש, קדושת ראש חודש וקדושת השבת. ומעשה שהיה כך היה, לפני כמה שבועות אני מקבל טלפון, מבנו יקירו של מרן הרבי שליט"א, איש האשכולות, הרה"צ רבי שלום צבי שליט"א, שאני מוזמן לבוא למרן הרבי שליט"א למחרת בשעה 11 בבוקר. הודיתי לבוא עולם על הזכות הגדולה, להגיע לצדיק מדורות שעברו. אני מתכונן, מתרגש, מזמין מונית, ואז ברגע האחרון אני מקבל שוב טלפון, שזה לא יוכל להיות היום, ובס"ד זה יהיה בהזדמנות אחרת בקרוב.

בנתיים לא עליכם פרצה המלחמה עם איראן, חסדי שמים מרובים, שבח והודיה לבוא עולם שזה הסתיים בניסים גלויים. שבוע שעבר זכיתי להשתתף בשמחת השבע ברכות האחרון בחצר הקודש בעלזא, הושיבו אותי בטיש ליד הזקנים, מי אנכי. התרגשות גדולה היתה לי לראות את הוד כ"ק מרן הרבי מערלוי שליט"א מגיע לשבע ברכות, ראיתי בעיני בכמה מאמץ זה היה כרוך.

כשמרן הרבי שליט"א קם לצאת, פָּעַר בי שלהבת אש לגשת להתברך מהרבי שליט"א, לא היה קל לצאת מהמקום שישבתי, אני לא נוהג להפריע ליהודים חשובים וזקנים, אך כולם כאחד האירו לי פנים, וסידרו לי דרך יציאה. הרבי מערלוי שליט"א יוצא מביתו נאווה קודש של הוד כ"ק מרן הרבי מעלזא שליט"א, אני ניגש להתברך. הרבי שליט"א כדרכו בקודש מאיר לי פנים, מברך אותי בכל הברכות, ואז ניצלתי את העת רצון להגיד לרבי שליט"א, שחשקה נפשי לבוא למרן הרבי שליט"א.

ביום רביעי בשבת אני מתקשר לידידי הבעל אכסניא שלי בקטמון, שאני לא יכול להוסיף שום מילה עליו, כי זהו אחד מהשלשה דברים ששנינו במסכת בבא מציעא (כד.), שצריכים לשנות, 'אושפיזא'. אני אומר לו, שאני מקווה בס"ד לזכות להיות בשבת קודש אצל הצדיק. למחרת אני מקבל שוב טלפון מהרה"צ איש האשכולות רבי שלום צבי שליט"א, ואומר לי שהוא שמע שהולך להגיע אורח חשוב מאד לרבי שליט"א בשבת. אמרתי לו, שאני מקווה לזכות להיות 'חשוב'. מורי ורבותי, הרבה מוסר השכל יכולים להוציא מהסיפור, על מצוה גוררת מצוה, ועל הרווחים ממצוות לווייה, ועל הענין של כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ועוד ועוד.

שבת קודש בערלוי. ארבעים דקות לפני זמן הדלקת הנרות בירושלים, שזה כידוע ארבעים דקות לפני השקיעה, בשעה 6:30 מרן הרבי שליט"א כבר נכנס ל'הוד'. כמה מרגש לשמוע איך כל הקהל הקדוש זועקים 'ומצפים לישועה' בחזרת הש"ץ כמנהג ערלוי. באיזה מתיקות ועריבות התפלל לפני העמוד, הרה"ח רבי אברהם פיין שליט"א, תפילת קבלת שבת. קשה לי לתאר את הפְּךֵן - השלהבת אש, שהרבי שליט"א פָּעַר ב'בואי בשלום'.

אחרי התפילה הציבור הקדוש עובר להגיד לרבי 'גוט שַׁבֵּת'. הרבי שליט"א מקבל אותי במאור פנים שאין דומה לו, הרבי שליט"א משבח אותי על השיעורים והדרשות. אמרתי לרבי שליט"א, שכידוע מידה טובה מרובה חמש מאות פעמים, אני מודה לבוא עולם על הזכות להגיע דוקא בשבת פרשת קורח, שכידוע מה שכתוב בספר הקדוש נועם אלימלך ועוד, 'קורח עינו הטעתו', שקרח לא ראה שפלות עצמו, לכל אדם יש שתי עיניים, בעין אחת צריכים לראות גדלות הבורא, ובעין השני צריכים לראות שפלות עצמו, קורח ראה רק עם העין האחד גדלות הבורא, אך בהעין השני - 'עיניו הטעתו', ולא ראה שפלות עצמו. ומידה טובה מרובה, זכיתי להגיע דוקא בשבת זו לרבי שליט"א שהוא עמוד הענווה בדורינו.

כמה רגעים אחרי שרבינו נכנס לביתו נאווה קודש, רץ אלי הגבאי החביב, ידידי הרב יצחק אייזיק ראב שליט"א, להגיד לי שאני מוזמן לסעוד סעודת שבת אצל מרן הרבי שליט"א, אבל מצד שני הרבי שליט"א רוצה עד מאד שאני ידבר לבחורים החשובים. מורי ורבותי אני שואל אתכם, וכי יתכן לוותר על סעודת שבת קודש על שולחן המלך של הרבי שליט"א. עניתי לו, ירא שמים יוצא ידי שתיים, אני יתחיל את סעודת השבת אצל הרבי שליט"א, ובהמשך הסעודה אני ירד לדבר לבחורים.

אני נכנס לקודש פנימה לסעודת שבת, רבינו היה בשמחה גדולה ומלא התרגשות, קשה לבטא זאת במילים. בשעת הסעודה הרבי שליט"א מתעניין אצלי, איפוא אני מתפלל בשבת, בימים טובים. הרבי מבקש ממני להגיד דברי תורה על פרשת השבוע פרשת קורח. הרבי מדבר על קדוש ה' מבעלזא צוק"ל ועל עוד ועוד צדיקים שהרבי שליט"א זכה להסתופף בצילם הטהור. הרבי אומר לי, 'איך קֶעֱט גוט' - אתם מדברים טוב, ואין טוב אלא תורה.

ביקשתי ברכה לפני הדרשה לבחורים, הרבי שליט"א עמוד הענווה אומר לי, אני מבקש ממך שתדבר זמן ארוך לבחורים, ואני מבקש שתדבר פעמיים, גם בליל שבת קודש וגם בצפרא דשבתא. והרבי שליט"א אומר לי שזה כל כך נחוץ שאני ידבר לבחורים, עד שמשום כך הוא מוכן לוותר על הטיש. עניתי לרבי, חס ושלום, רבים צריכים לו, מזה ומזה אל תנח ידך, אני ימלא רצון צדיק לדבר לבחורים, אך בס"ד יהיה גם טיש. חתנא דבי נשיאה, שמסור לרבי שליט"א יומם ולילה, מסור לבחורים בכל עת ובכל שעה, מחשובי רבני ישיבת ערלוי, הגאון רבי מרדכי שלמה שטרן שליט"א, מלווה אותי לבחורים, ומודה לי על הדרך מעומק לבו, על מה ששימחתי כל כך את הרבי שליט"א בסעודת שבת.

הדרך ארץ קדמה לתורה של הבחורים, הרצון העז שבוער בהם לשמוע ולעסוק בדברי תורה, לא ניתן לתיאור. שאלתי אותם שאלה ששאל אותי הוד כ"ק מרן הרבי מסטראפקוב שליט"א בפרשת קורח. שאלה שהרבי שליט"א מתקשה בזה כבר כמה שנים, והוא לא מוצא שהספרים אפילו ידברו על הענין. דהנה בכל התורה כולה הסדר הוא 'דגן תירוש ויצהר', ואילו בפרשת קורח הוא הפעם היחידה בתורה שהסדר שונה, (במדבר יח, יב) 'כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן', יצהר לפני תירוש ודגן. הרבי שליט"א הפנה אותי לירושלמי בנושא. כבר למחרת בבוקר היה תשובה מאירה לבחור שיוגע בתורה, ובמוצאי שבת כתב את התשובה שלו בכתב ידו.

בשבת בבוקר הרבי שליט"א כבר נכנס לתפילה בשעה שמונה, מהו החשבון למה הרבי מתפלל כל כך מוקדם, כדי שחלילה אף בחור לא יפסיד את הזמן קריאת שמע הראשון שהוא ב-8:12, ברגע שהתפילה מתחיל בשעה 8, עוד יש מספיק זמן לכל בחור להיזכר שהוא צריך לקרוא קריאת שמע לפני הזמן. באיזה התרגשות שרים 'אדון עולם'. כל יהודי שמתפלל בערלוי לא מסתכל על השעון, רק בוער בתפילה כמנהג מעות. הרבי שליט"א עושה לי מי שבירך, מי אנכי. הרבי שליט"א על אף החולשה לא מוותר על קוצו של יו"ד בדברים שבקדושה.

אחרי התפילה הרבי שליט"א מספר לי שהוא חלש, אמרתי לרבי שליט"א, שלצערי בגלל כל מיני מניעות, עד השבת לא זכיתי להגיד את כל ספר תהלים בלי להפסיק בדיבור בשבת. אך השבת זכיתי, הורדתי כמה דמעות במקום קדשו של הרבי הקדוש מערלוי צוק"ל, ובודאי יהיה לרבי בס"ד רפואה בשלימות. ופה אני מבקש ומתחנן לכל יהודי ששומע את השיעור בקול הלשון, או בקולות אחרים שמעבירים לשם את השיעור, ולכל מי שקורא את גליון 'מתיקות הדף היומי', השתדלו והרבו תחינה ובקשה על רבינו הקדוש, שלשלת הקדושה מדורי דורות, רבינו משה בן מרים שליט"א.

נעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (קמז, ז) 'הנותן תשועה למלכים', הגמרא בגיטין (סב) רבנן איקרו מלכים, בורא עולם מביא ישועות לצדיקים, אבל יש לנו תפקיד, להרבות בתפילות, להרבות בלימוד התורה, להרבות בגמילות חסדים, ובס"ד עוד נזכה שיתקיים הפסוק (תהלים עב, ז) 'פרח בימינו צדיק ורוב שלום עד בלי ירח', ומסביר המצודות דוד, 'יתגדל ויעלה מעלה מעלה'.

רציתי להאריך עוד הרבה על השבת בערלוי, על הזקנים בערלוי, על הצעירי הצאן של ערלוי, על החידושי תורה בערלוי, בס"ד עוד חזון למועד. אני יסיים עם מה שהיה לפני הבדלה, הרבי שליט"א שואל לנכדו חביבו בחור שיוגע בתורה, רבי אברהם אביגדור נחום שטרן הי"ו, למי צריכים ליתן הגבהת הכוס, הנכד הראה לרבי שייכבדו אותי בכך, אומר לו הרבי שליט"א עמוד הענווה, וכי הוא צריך להגביה עוברי את הכוס, אני צריך להגביה את הכוס עבורו. כמה כוחות רוחניים ללימוד התורה ולהרצת התורה זכיתי לקבל בשבת קודש בערלוי. שנוכה שהרבי שליט"א יהיה בריא ושלם בשלימות, ובקרוב ממש ילווה אותנו לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, (מתוך הפתיחה לשיעור באדיש - ע"ז דף יא, ג' תמוז תשפ"ה)

